

Bartomeu Vidal, nou conseller de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear

“Sóc nacionalista perquè vull el màxim de llibertat per al meu poble”

Bartomeu Vidal i Pons, nascut el 3 de desembre de 1961, advocat, és el nou conseller de Cultura del Govern Balear. Després de tres setmanes d'incertesa, el substitut de Maria Antònia Munar s'ha desvetllat: un jove militant d'Unió Mallorquina que sembla tenir les coses clares.

La *rentrée* política a Balears, després del parèntesi estiuenc, ha estat enguany la més moguda de totes les que es recorden dels últims anys. El terratrèmol polític saltava el dimecres dia 9 de setembre: “En Cañellas s'ha carregat na Munar”. Aquesta era la frase que se sentia pertot arreu. Eren les primeres hores de l'horabaixa. Al vespre, ja tot estava confirmat. Maria Antònia Munar seria substituïda l'endemà. Efectivament, el president Cañellas anunciava el dijous la destitució de la que havia estat fins aleshores consellera.

¿I el substitut? No ho sabia ningú, ni Cañellas ho desvetllà. Hagueren de passar tres llargues setmanes –plenes de rumors, bona part interessats– perquè el president fes públic el nom del nou titular de la Conselleria de Cultura.

Dies abans de la decisió final del president, Unió Mallorquina –partit coalitzat amb el PP en el Govern Balear– li presentava una terna de candidats del partit per a substituir Munar. Tot el món polític, periòdic, cultural... esperava. Finalment, el dimarts 29 de setembre, *fumatta* blanca. En bon dia dels Sants Arcàngels Miquel, Rafel i Gabriel, el president Gabriel Cañellas, home de reconegudes conviccions religioses, anunciava (potser per celebrar la seva onomàstica) la *bona nova*: el nou conseller de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear era Bartomeu Vidal i Pons.

El nomenament de Vidal com a nou conseller ha representat, políticament, que l'equilibri –difícil– existent dins del Govern autònom es mantengui. Després de la destitució de Maria Antònia Munar els rumors –i molts temors– apuntaven la possibilitat que el sector més conservador del PP –que sempre s'ha personalitzat en Francesc Gilet, conseller Adjunt a la Presidència– pressionàs per tal d'obtenir la Conselleria de Cultura. L'objectiu seria fer-se amb el control d'un departament del

Govern que alguns consellers –i part del PP– consideraven “excessivament catalanista”. Segons tots els indicis, la ràpida reacció de Munar –fent-se amb el control de la major part d'Unió Mallorquina– evità aquesta possibilitat. Després d'uns dies d'incertesa respecte a la reacció de Cañellas enfront de la prova de força que li plantejava l'ex-consellera, es va veure que el president acceptava que la Unió Mallorquina de Munar mantingués en el seu poder la Conselleria de Cultura. Des d'aquell moment era clar que, fos qui fos el nou titular, les línies bàsiques d'actuació no s'alterarien. Tothom considerà que Vidal fou introduït dins la terna de candidats de manera expressa per Maria Antònia Munar perquè Cañellas l'elegís. Els altres dos candidats eren Miquel Angel Borràs i Bartomeu Vicens.

Políticament Bartomeu Vidal és considerat de l'ala més nacionalista d'Unió Mallorquina. Molt proper a la presidenta d'UM, Maria Antònia Munar, durant la crisi provocada per la destitució en tot moment va estar al costat de l'ex-consellera. En les conferències de premsa sempre apareixia flanquejant la presidenta.

Iniciat en la política –com ell mateix manifesta en l'entrevista– per convicció ètica després del 23-F, va fer les primeres passes de la mà del Partit Demòcrata Liberal d'Antonio Garrigues Walker. Quan aquest partit desapareix, entra en la Unió Mallorquina de Jeroni Albertí. Tomeu Vidal –encara molt jove– s'encarregaria ben aviat de la secció juvenil del partit.

Diuen els qui el coneixen que és un home amb tota l'ambició del món. L'ambició ben entesa d'aquell que sap perfectament el que vol i com aconseguir-ho, però sense renunciar a la ideologia i l'ètica personal. Des dels seus articles publicats en premsa, ja fa anys, fins a les seves primeres declaracions –com les que fa a EL TEMPS– el tarannà i la pública professió de fe nacionalista de Vidal ha estat cons-

tant. Això sí, com a home pràctic que és, entén la política com l'equilibri entre el que li agradaria fer i allò que les condicions objectives permeten fer. Potser aquest sentit pràctic és el que el fa mostrar-se molt prudent en l'entrevista –feta amb un guió previ sol·licitat per ell mateix– que transcrivim tot seguit.

Lector apassionat, amant del cinema, eclèctic en gustos musicals –amb certa inclinació per la clàssica, sobretot Beethoven–, ambiciós, jove, emprenedor... Vidal respon perfectament a la imatge del polític *cap de cartell* que en diverses ocasions han intentat trobar els partits regionalistes i nacionalistes de les Balears.

El nou conseller és jove, només trenta anys –el proper desembre en compleix 31–. Tot i això té, ja, tota una història personal en el camp de la política. Una vocació política, la de Bartomeu Vidal, que s'inicia la famosa nit dels transistors, quan l'intent de colp d'estat del tinent-coronel Tejero.

—A pesar de la seva joventut, fa prou temps que es dedica a la política, ¿no és així?

—Gràcies per això de “la seva joventut”, perquè avui és difícil sentir-se jove –especialment davant els més joves– quan s'ha traspasat la quinzena.

Contestant la seva pregunta li diré que moltes vegades he comentat que vaig decidir de dedicar-me a la política la nit del 23 de febrer de 1981, quan era un jove, i possiblement ingenu, estudiant de dret, tot aprofitant aquella nit en què va haver-hi temps per a pensar, i per a somniar, moltes coses.

Possiblement hi ha en aquesta decisió, a més del fet anecdòtic, alguns antecedents irrenunciabils: la participació, quasi sanguínia, en la memòria vital –i viscuda– de la generació dels nostres pares, i la seva vida esforçada i socialment dessaborida, sempre esperant i alhora tement una sortida a una situació immerescuda, i el desig

d'agrair tot aquest esforç seu que ens ha duit fins l'avui; mirar de tant en tant més enllà del país...; pot ser el fet de demanar a la política allò que ens ha negat l'esport, en descobrir que mai no arribarem a córrer per la banda esquerra d'un camp de primera...

—Tenc entès que vostè fou militant del PDL (Partit Demòcrata Liberal) i, posteriorment, s'integrà dins la Unió Mallorquina.

—Sí, vaig afiliar-me a Unió Mallorquina l'any 1984, any en què es dissolgué el PDL, la majoria dels militants del qual s'integraren en Unió Mallorquina, partit amb què anàrem plegats a les eleccions autonòmiques de 1983, les primeres celebrades a Balears. Ja dins Unió Mallorquina he ocupat els càrrecs de secretari general de les Joventuts del partit, president de la sectorial de Cultura i Joventut i de la sectorial Jurídica, i, a més, n'he estat membre del comitè executiu.

—¿Com entrà en la terna de candidats a conseller de Cultura que va presentar al president Canellas Unió Mallorquina, per tal de substituir Maria Antònia Munar?

—Com a conseqüència d'una situació particular, en què no havia intervingut, i que va desembocar en la decisió del partit de presentar-me juntament amb dos companys més.

—Vostè és ara responsable d'una àrea de l'administració, la de cultura, que sovint és qüestionada per molta gent. De fet, són molts els que opinen que la millor Conselleria (o Regidoria, o Ministeri...) de Cultura és aquella que no existeix, que la cultura no necessita aquestes estructures polítiques per al seu desenvolupament. M'imagín que no hi estarà d'acord amb aquestes apreciacions.

—És difícil imaginar l'absència d'un sector de l'administració autonòmica encarregat de tot allò que es va englobant en el sector de la cultura. Només la necessitat de mantenir i desenvolupar els recursos públics que s'hi dediquen fa veure que el seu qüestionament apareix com una simplificació comparable a la de qualsevol altre organisme que té com a missió la conservació de totes les activitats culturals, i això vol dir recerca de futurs concrets per al nostre petit país.

—I parlant més concretament de la seva tasca al capdavant d'aquesta Conselleria de Cultura, ¿quin ha de ser el paper de la Conselleria dins el món de la cultura a les Illes Balears?

—En primer lloc, escoltar i, si és possible, atendre les necessitats dels ciutadans de la Comunitat. Gestionar de la millor

manera els recursos i desenvolupar els programes i activitats. Impulsar els projectes que facin créixer la cultura i donar-la a conèixer.

—És inevitable demanar al nou conseller de Cultura del Govern Balear pel tema de la normalització lingüística. Després d'aquests anys de funcionament de la

RAFA GIL

“La traducció a les Illes d'allò que significa CiU, al Principat, és el pacte PP-UM.”

Llei de Normalització, de l'ensenyament del català i en català... ¿com veu en aquests moments el procés de normalització a les Balears?

—Crec que la normalització lingüística —que, per cert, no és feina exclusiva del nostre país— parteix d'una situació d'anormalitat i imposició sentida per tothom i no s'ha de confondre amb una mera regularització administrativa o educativa.

RAFA GIL

“El nacionalisme econòmic és un territori que s'ha de conquerir, des d'avui mateix.”

La qüestió, un cop el procés està en marxa, és que esperam —o quan s'hagi de considerar acabat el procés normalitzador— que s'ha de dur a terme sense traumes, però també sense temors.

—Una resposta, si em permet dir-ho, molt “política”. Li faré la pregunta d'una altra manera. Pensa que hi ha hagut “ex-

cessos” en el tema de la normalització, tal i com diuen alguns sectors, o pensa, pel contrari, que s'ha fet poc i que cal donar més “marxa” al temps, o creu que els ritmes que s'han impulsat ja estan bé?

—Miri, jo crec que tothom, en aquest tema com en qualsevol altre, hi pot dir la seva, i ha de ser escoltat. I això no s'ha de confondre amb una intenció de posar-se a la defensiva.

Parlar de ritmes no ha de suposar ignorar que una normalització no pot funcionar a cop de decret, ni a cop de decisió o de desig personal de ningú, per molt raonada que sigui la seva postura o per molt de temps que s'hagi de recuperar ràpidament. D'altra banda, pens que no té sentit imposar allò que s'ha de donar a conèixer i que un mateix usa habitualment.

—Passem a un altre tema bastant polèmic: el pacte autonòmic. Vostè és conseller de Cultura, Esport i també Educació. Com avalua aquest pacte signat entre el PP i el PSOE a nivell estatal, creu que efectivament significarà per a Balears l'obtenció de les desitjades competències en educació; no creu que aquestes competències s'haurien d'haver assumit ja molt abans?

—En certa manera tornam a la qüestió dels ritmes. Evidentment els ritmes no són mai els que voldríem nosaltres exclusivament, i que signifiquen la necessitat d'acceptar un mínim de possibilisme.

Hi ha en aquest pacte un seguit de transferències, incloses les d'educació, amb uns terminis establerts, i no crec que la situació canviï tant com perquè els firmants la incomplixin.

—M'imagín que ideològicament vostè es declara nacionalista, ¿és així?

—És inimaginable que nosaltres, i tots aquells que ens són pròxims, diguem que no som nacionalistes, en el sentit primari d'estimar el país i la història.

Segurament el que ens falta és saber encaixar aquest nacionalisme en tot un seguit de fets, i de realitats legals, que el sobrepassen, i que s'han de construir comptant amb la nostra aportació. I que a les Illes representa l'obligat coneixement de l'estructura sociològica.

Jo som nacionalista, sobretot perquè vull —i estic disposat a fer moltes coses per aconseguir-ho— el màxim de felicitat per als ciutadans d'aquestes Illes. I el màxim de llibertat per al meu país. I ho dic conscient de la possibilitat que això pugui significar, en alguna ocasió, rompre'm la cara abans que deixar malament el meu país.

—¿I en concret quin és el seu nacionalisme?

—No podem reduir la política, ni com a pensament ni com a activitat, a un debat permanent i irresoluble sobre el nacionalisme, i refugiar-nos-hi, sense cap més compromís, perquè hi ha moltes coses a fer, i algunes amb una vera urgència.

Reclamar més capacitat per afrontar temes essencials, per exemple econòmics, és una necessitat que molta gent veu ben diàfana, de la mateixa manera que d'altres posen l'èmfasi en els aspectes educatius, d'ordenació del territori o del transport aeri. Potser aprofitar allò que tenim és la primera passa...

—Sembla que tothom, avui dia, és nacionalista a les Balears i, en canvi, el nacionalisme no sembla haver tengut mai posicions polítiques de preeminència. ¿Com veu vostè la situació, en general, del nacionalisme a Balears?

—El nacionalisme polític té a les nostres Illes una tradició prou desconeguda, però valuosa i fèrtil, observable en la literatura i en moltes posicions personals que han quedat com a testimonis imprescindibles per a futures passes, i sobretot més profitoses que molts gestos tan exagerats com inútils.

El nacionalisme cultural és un fonament bàsic del nostre desenvolupament actual i el nacionalisme econòmic és un territori que cal conquerir, des d'avui mateix.

—Des d'aquestes posicions polítiques que manifesta, creu que el futur passa per la vertebració, a les Balears, d'una opció de poder nacionalista semblant al que és CiU a Catalunya?

—La traducció a les Illes d'allò que significa al Principat CiU és el pacte entre el PP i UM, si s'entén que estar d'acord amb aquesta afirmació representa distingir les realitats actuals diferents de Catalunya i Balears. A les Illes els nacionalistes som minoria, i això significa fer feina en minoria. Ara bé, a les Illes els nacionalistes són menys dels que voldríem però més dels que molts es pensen.

—¿Quina opinió li mereixen les opcions polítiques nacionalistes més radicals, l'independentisme i la concepció que tenen de tot l'àmbit lingüístic com una sola nació?

—És evident que és una opció tan legítima com qualsevol altra. És important dir que és una passa, que no tothom ha reconegut, l'abandonament definitiu i taxatiu de qualsevol forma de violència. Ara bé, és clar que és una opció incompatible amb l'actual marc constitucional i estatutari. Crec que l'independentisme ha de recollir una tradició de cooperació.

—Passem a temes més personals. Això de ser elegit per ocupar-se d'una conselleria com la de Cultura supòs que li deu fer sentir molt de respecte, alhora que un orgull difícil de dissimular, ¿vostè, què va sentir quan el president Cañellas el nomenà?

—Ser elegit sempre és una ocasió per a la vanitat, no gaire convenient i en el meu cas potser ridícula. També és una ocasió

ria. És una qüestió de formació, que hem de millorar constantment. I també és qüestió d'ocasions, que no sempre depenen d'un mateix. L'actual generació en el poder té molt a dir, i a fer.

—Com l'ha afectat el canvi de ser una persona quasi desconeguda a passar a ser objectiu bàsic de periodistes, polítics i coneguts?

—No crec que fos tan desconegut. Cap desconegut no m'ha felicitat fins ara, i això que m'ha felicitat molta gent. Possiblement d'ara endavant no em veuran tant.

—Senyor conseller, ¿quines lectures li agraden, a vostè?

—Imposar la lectura d'un llibre sempre és un perill, però tenc la sensació que és un bon regal als altres. És un bon costum rellegir algun fragment clàssic, personal-

ment triat: potser el pròleg de la segona part del Quixot, o els diàlegs de Romeo i Julieta de Shakespeare. I els llibres que ens menen a altres llibres: Pla, i Fuster, Orwell, la divulgació científica i l'assaig... i el *Quiero todo esto* de José Agustín Goytisolo. I personatges com Babbit, i els articles d'A. Burgess.

Quan tenguí ocasió pot tornar i fer-me una entrevista, només amb aquesta pregunta ja hi hauria prou.

—Entesos, ho tenc present. I de cinema, Sr. Vidal, ¿com anam? ¿Em pot dir alguns títols i protagonistes que li hagin agradat especialment?

—Michael Douglas a *Black Rain*. Harrison Ford a *L'únic testimoni*. Gary Cooper a *High Noon*. I Maureen O'Hara a *L'Home tranquil*.

—Acabem amb música: rap, tango, rock, pop, màquina-bakalao... com va de gustos musicals?

—La feina de la meua generació ha estat omplir un buit ben ampli que s'estén des de Beethoven fins al "Cadillac solitario", i enmig d'això hi ha moltes fites i molts moments que han quedat gravats amb una música de fons. En qualsevol cas, el principi és allò que ens diu Beethoven: qualsevol que entengui la meua música està salvat. A partir d'aquí...

El jove conseller

Tomeu Vidal ocupa un dels càrrecs més difícils del Govern. En teoria, ser conseller de Cultura permet lluir-se molt. Això potser és realitat... en part. La veritat és més complexa. A Balears hi ha sectors molt interessats a obrir guerres lingüístiques. I per aquests militants —i ho són molt, de militants— de l'anticatalanisme, qui ocupi la Conselleria de Cultura és un objectiu polític de primera magnitud. Quan Canellas destituí Maria Antònia Munar, aquests sectors veren el cel obert. Tomeu Vidal, però, ha sabut situar-se bé entre tant franc tirador *serbi*. Sembla segur del que cal fer i de com fer-ho. No en va als sectors més "normals" —culturalment i lingüísticament parlant—, el seu nomenament els ha permès fer un alè.

per al temor a no respondre a allò que els altres esperen, a la novetat i als reptes que immediatament comencen a aixecar-se, també davant d'un mateix.

—Vostè és molt jove. Dins el poder, entès àmpliament, és una excepció o, pel contrari, un símptoma que la generació dels trenta anys acabats de fer comença a entrar dins els llocs del poder? Li ho dic perquè semblava que el poder estava reservat a aquells de la mítica "generació del 68" —cronològicament— i que, a la gent de la seva edat, els havien obviat entre els que ara ja tenen prop dels cinquanta i els més joves que venen darrere.

—L'explicació dels canvis generacionals només funciona quan el canvi ja és histò-

Miquel Payeras